

Оксана Протас

*канд. пед. наук, доцент кафедри соціальної педагогіки
та соціальної роботи*

Афтаназів Ольга

магістрантка I курсу спеціальності

«Соціальна робота»

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет

імені Василя Стефаника»

м. Івано-Франківськ

УМОВИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ФІЗИЧНОГО НАСИЛЬСТВА СТОСОВНО ДІТЕЙ У СУЧАСНІЙ СІМ'Ї

Актуальність проблеми. Проблема фізичного насильства над дітьми стає ще більш актуальною, якщо її розглядати під кутом зору, що діти – це майбутні дорослі, й чим більше вони піддаються насильству, тим більше засвоюють патерни (зразки) поведінки агресора або жертви. Відповідно, коли вони стануть старшими, їх поведінка зумовлюватиметься засвоєними навичками реагування на ситуацію. Коли дорослі говорять про фізичне насильство щодо дітей, вони, як правило, мають на увазі лише обмежене коло його проявів, зокрема, побиття, ляпаси, стусани, що призводить до порушення розвитку гармонійної особистості дитини.

Для багатьох країн світу характерним є те, що значна частина інформації про насильство у ставленні до дітей залишається прихованою з багатьох причин: страх дітей, мовчання батьків, соціальна прийнятність насильства. Часто діти вважаються власністю батьків, а не людьми, які мають право на свій захист.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. За останнє десятиліття спостерігається активний психолого-педагогічний пошук розв'язання окремих питань сімейного насильства (Н. Лавриненко, К. Левченко,

Т. Сафонова, О. Шинкаренко, Ю. Якубова,), наукові основи психолого-педагогічної діяльності щодо попередження та подолання причин та наслідків насильства стосовно дітей у сім'ї висвітлено в працях В. Бондаровської, Т. Говорун, І. Зверєвої, О. Кікінежді, О. Кочемировської, І. Трубавіної, Т. Цюман, проблемою насильства над дітьми займалися такі фахівці (Т. Журавель, Н. Міллер, К. Розман, М. Стоун, І. Фурманов, О. Цимбал), вплив пережитого в дитинстві насильства на формування особистості (В. Героузов).

Мета статті – обґрунтувати ефективні умови попередження фізичного насильства щодо дітей у сім'ї.

Виклад основного матеріалу. Фізичне насильство – це нанесення дитині батьками або особами, що їх замінюють, вихователями чи іншими будь-якими особами фізичних травм, різних тілесних ушкоджень, які заподіюють шкоду здоров'ю дитини, порушують її розвиток і позбавляють життя [1, с. 368].

Ці дії можуть здійснюватися у формі побиття, катування, у вигляді ударів, ляпасів, припікання гарячими предметами, рідинами, запаленими сигаретами, у вигляді укусів і з використанням різних предметів. Фізичне насильство включає також залучення дитини до вживання наркотиків, алкоголю та отруйних речовин або медичних препаратів, що викликають одурманювання (наприклад, снодійних, не прописаних лікарем), а також спроби задушення або утоплення дитини.

Фізичне насильство завдає шкоди не тільки тілесному, а й психологічному благополуччю дитини. Але психологічні наслідки фізичного насильства виявити набагато складніше. Зокрема, наслідком хронічного побиття, може стати «синдром битого»– це хвороблива боязкість, лякливість, дратівливість, грубість. Ці форми реагування є тотальними, подібним чином дитина веде себе у всіх ситуаціях, поширює свій страх або протест проти всіх, навіть зовсім нешкідливих людей [3, с. 3-8]

К. Шевченко виділяє такі умови щодо попередження насильства в сім'ї:

- утвердження доцільно-правових відносин у сім'ї згідно загальносвітових, європейських і вітчизняних традицій;
- соціально-педагогічна профілактика насильства в діяльності всіх причетних до сім'ї інституцій;
- розв'язання типових випадків насильства в умовах конкретної ситуації;
- психолого-педагогічна корекція відносин насильства у процесі ведення окремого випадку [4, с. 396].

Ю. Мельник, вивчаючи фізичне насильство в сім'ї, визначає такі умови та шляхи його попередження:

- застосування профілактичних заходів щодо протидії насильства у сім'ї;
- надання соціальної підтримки жертвам насильства в сім'ї і забезпечення їхньої безпеки;
- притягнення винних у вчиненні насильства в сім'ї до відповідальності;
- соціально-психологічна і медична корекція; підготовка до повернення в сім'ю;
- контроль за поведінкою осіб, які реально можуть учинити в сім'ї насильство, і осіб, визнаних винними в сімейному насильстві [2, с. 43–46]

Отже, на основі аналізу наукових праць учених, ми виділили такі умови попередження фізичного насильства щодо дітей у сім'ї:

- профілактичні заходи щодо протидії насильства в сім'ї;
- вивчення сімейної ситуації й чинників соціального розвитку дитини;
- підвищення рівня батьківської компетентності й педагогічна просвіта батьків;
- корекція соціального розвитку дітей.

Висновки. Отже, насильство щодо дитини у сім'ї є феноменом, який має свої передумови та спричинює руйнівні наслідки як для особистості конкретної дитини, так і для суспільства в цілому. Створивши ефективні

умови його попередження та подолання, можна мінімізувати його прояви щодо дітей у сім'ї та загалом у суспільстві.

Література

1. Мардахаев Л. Словарь по социальной педагогике : учеб. пособие. Москва: Академия, 2002. 368с.
2. Мельник Ю. Надання допомоги дітям жертвам насильства. Київ: Психологічна газета. 2007. № 8, С. 43–46.
3. Науменко О. Про насильство в сім'ї . Київ: Психологічна газета. 2010. №9, С. 3–8.
4. Шевченко К. Система захисту дітей від жорстокого поводження : навч. метод. посіб. Київ : 2005. 396с.